

ผลของการเสริมแรงทางบวกในการสอนการคิดต่อความรู้และความสามารถของนักศึกษาพยาบาล
ในการแก้ปัญหาสุขภาพมารดาและทารกแรกเกิดในชุมชน

นางกุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-104-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

11324495X

EFFECTS OF POSITIVE REINFORCEMENT IN COGNITIVE TEACHING ON
KNOWLEDGE AND PROBLEM SOLVING ABILITY OF STUDENT NURSES
TOWARD MATERNAL AND NEWBORN HEALTH IN THE COMMUNITY

Mrs. Kunwadee Rojpaisarnkit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Education Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-104-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการเสริมแรงทางบวกในการสอนการคิดต่อความรู้และ
ความสามารถของนักศึกษาพยาบาลในการแก้ปัญหาสุขภาพมารดา
และทารกแรกเกิดในชุมชน

โดย

นางกุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ

ภาควิชา

พยาบาลศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

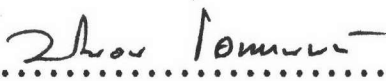

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุณโษิต)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา ดามาพงศ์)

ความสามารถของนักศึกษาพยาบาลในการแก้ปัญหาสุขภาพมารดาและทารกแรกเกิดในชุมชน
(EFFECTS OF POSITIVE REINFORCEMENT IN COGNITIVE TEACHING ON
KNOWLEDGE AND PROBLEM SOLVING ABILITY OF STUDENT NURSES TOWARD
MATERNAL AND NEWBORN HEALTH IN THE COMMUNITY) อ.ที่ปรึกษา :
รศ.ดร.ประนอม โอทยานนท์, 218 หน้า. ISBN 974-584-104-4

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเสริมแรงทางบวกในการสอนการคิดต่อความรู้
และความสามารถของนักศึกษาพยาบาลในการแก้ปัญหาสุขภาพมารดาและทารกแรกเกิดในชุมชน ได้
ตัวอย่างประชากรคือนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ
จำนวน 12 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย การวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีของบลูมในการสอนคิด ทำการสอนโดยการอธิบาย
ทฤษฎีมีโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องและวิธีแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาพยาบาลในการรู้-จำ
เข้าใจและนำไปใช้ และทำการสอนโดยใช้สถานการณ์และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม เพื่อพัฒนาความสามารถ
ของนักศึกษาพยาบาลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ในระหว่างการสอนใช้แผนการเสริม
แรงทางบวก 2 แผน คือ แผน A และแผน B แผน A เป็นการเสริมแรงทางบวกด้วยวาจาและท่าทาง
ใช้เมื่อนักศึกษาพยาบาลตอบคำถามได้ถูกต้อง แผน B เป็นการเสริมแรงทางบวกด้วยวาจาและท่าทาง
เพื่อให้กำลังใจเมื่อนักศึกษาพยาบาลตอบคำถามไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองจำนวน 2 ชุด
ในการประเมินผลการเสริมแรงทางบวกในการสอนการคิด

ผลการวิจัย

1. ความรู้ด้านการค้นหาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา และความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพ
มารดาและทารกแรกเกิดในชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงทางบวกในการ
สอนการคิดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยที่ได้ภายหลังการเสริมแรง
ทางบวกในการสอนการคิดสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเสริมแรงทางบวกในการสอนการคิด
2. คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาพยาบาลด้านความรู้ในการค้นหาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา
และความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพมารดาและทารกแรกเกิดในชุมชนของนักศึกษาพยาบาลภายหลัง
การเสริมแรงทางบวกในการสอนการคิดระยะ 3 สัปดาห์ และระยะ 6 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา2536

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C586044 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD: POSITIVE REINFORCEMENT/COGNITIVE TEACHING/KNOWLEDGE OF PROBLEM IDENTIFICATION AND PROBLEM SOLVING METHOD / PROBLEM SOLVING ABILITY

KUNWADEE ROJPAISARNKIT : EFFECTS OF POSITIVE REINFORCEMENT IN COGNITIVE TEACHING ON KNOWLEDGE AND PROBLEM SOLVING ABILITY OF STUDENT NURSES TOWARD MATERNAL AND NEWBORN HEALTH IN THE COMMUNITY ASSO.PROF.PRANOM ITHGANONT, Ph.D. 218 pp. ISBN 974-584-104-4

The purposes of this research were to study the effects of positive reinforcement in cognitive teaching on knowledge and problem solving abilities of student nurses toward maternal and newborn health in the community. The twelve student nurses, second year of bachelor degree curriculum in nursing, Bangkok Nursing College, were drawn selected by simple random sampling techniques. Bloom's Theory was used in cognitive teaching, the ability of memory, comprehension and application were development by explaining of theories, related concepts and problem solving method, the ability of analysis, synthesis and evaluation were, developed by using situation and field practice. Two plans of positive reinforcements, plan A and plan B, were used during teaching. Plan A, verbal and non-verbal positive reinforcement, was utilized when the student nurses responded correct answers. Plan B, verbal and non-verbal positive reinforcement was utilized for encouraging the student nurses when they can not response correct answers. Effects of positive reinforcement were evaluated by 2 sets of test developed by the researcher.

The major findings were as follows :

1. There were a statistically significant difference at .01 level between the score of knowledge of problem identification and problem solving method, and between the score of problem solving ability toward maternal and newborn health in community of student nurses before and after receiving positive reinforcement in cognitive teaching. The score after receiving positive reinforcement in cognitive were higher than before.
2. There were no statistically difference at .05 level on knowledge of problem identification and problem solving method, and on problem solving ability toward maternal and newborn health in community of student nurses spent 3 and 6 weeks on positive reinforcement on cognitive teaching.

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอรำลึกถึงพระคุณของ รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ ให้แนวทาง เป็นแบบอย่างทางวิชาการที่ดีเยี่ยม แก่ศิษย์ ตลอดจนดูแลแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา ดามานงค์ ที่ห่วงใย เข้าใจ และให้ความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุณฺณโชติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา ทางสถิติแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ซึ่งให้ความรัก เมตตา สนับสนุนผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา รุ่นที่ 1 รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ ร่วมคณะทุกท่านที่เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือผู้วิจัยมา โดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ อาจารย์จิตรา มุลศาสตร์ หัวหน้าแผนกการพยาบาลอนามัยชุมชน วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ และคณาจารย์ในแผนกอันประกอบด้วย อาจารย์สำลี สาลิกุล อาจารย์พจนา กิจจาทร อาจารย์อาภาพร มีระเสน อาจารย์สมพร สายหรั่ง อาจารย์สุตรัก จิตต์หทัยรัตน์ ซึ่งให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี ในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลศรีธัญญา และผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลชลบุรี กรุณาให้ความสะดวกในการทดสอบเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงเครื่องมือวิจัย

ขอรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อไสว คุณแม่อำไพ นักบุญ ผู้ให้ชีวิต ให้โอกาสในการศึกษา และเป็นกำลังใจให้ลูกสามารถฟันฝ่าอุปสรรคนานับประการได้สำเร็จ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแก่ลูก ขอขอบคุณ น้องโกวิท นักบุญ, นิพัทธา นักบุญ, ธนชาติ เจริญจันทร์ และสมพร โรจน์ไพศาลกิจ ที่คอยเป็นแรงใจ และชื่นชมในความสำเร็จของพี่มาโดยตลอด และขอขอบคุณเป็นพิเศษ คุณเรืองยศ โรจน์ไพศาลกิจ สามิผู้เป็น กำลังใจสำคัญ กำลังทรัพย์ ให้ความช่วยเหลือห่วงใยผู้วิจัยเสมอมา นับว่าเป็นผู้ซึ่งช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กลาวดี โรจน์ไพศาลกิจ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ
สารบัญรูป.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาในการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย.....	11
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	12
การเสริมแรง.....	13
การคิดเป็น ปัญหา และการคิดเพื่อแก้ปัญหา.....	28
การจัดการศึกษาพยาบาลเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา.....	45
แนวคิดในการให้บริการอนามัยชุมชน.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
งานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมแรง.....	68
งานวิจัยเกี่ยวกับการคิดและการแก้ปัญหา.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
	ตัวอย่างประชากร.....	85
	การดำเนินการวิจัย.....	86
	การเตรียมการทดลอง.....	86
	การดำเนินการทดลอง.....	94
	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
	การนำเสนอข้อมูล.....	94
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	103
	สรุปผลการวิจัย.....	110
	อภิปรายผล.....	112
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	118
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	118
	บรรณานุกรม.....	119
	ภาคผนวก.....	133
	ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	134
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	139
	ภาคผนวก ค การวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย.....	155
	ภาคผนวก ง สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการคำนวณผลการวิจัย.....	159
	ภาคผนวก จ สถานการณ์สมมติในการสอนการแก้ปัญหา และแผนการสอน...	177
	ภาคผนวก ฉ คำอธิบายรายวิชา วิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 2 และ แผนการปฏิบัติการทดลอง.....	208
	ประวัติผู้วิจัย.....	218

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1	แผนการเสริมแรงทางบวก.....	89
---	---------------------------	----

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้.....	97
2	ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้.....	98
3	ตารางแสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้.....	99
4	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ.....	100
5	ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ.....	101
6	ตารางแสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถ.....	102
7	ตารางแสดงค่าระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก สัดส่วนของคนที่ตอบถูก และสัดส่วนของคนที่ตอบผิดของแบบสอบความรู้เป็นรายข้อ.....	157
8	ตารางแสดงแผนการปฏิบัติการทดลองในแต่ละวัน.....	216

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1	การแสดงปัญหาในการทดลองความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่เกี่ยวกับ การจัดเรียงกำนัไม้ขีดไฟพร้อมคำเฉลย.....	๘๐